

MATeMATyka

**Wymagania edukacyjne i kryteria oceny z matematyki
dla uczniów klasy trzeciej liceum**

Zakres podstawowy

I. Zasady i wymagania:

- Uczeń prowadzi zeszyt przedmiotowy, który podlega kontroli przez nauczyciela.
- Uczeń przynosi na lekcje wskazane przez nauczyciela pomoce, takie jak podręcznik, zbiory zadań, przyrządy do kreślenia, kalkulator.
- Na lekcji ucznia obowiązuje zakaz korzystania z telefonu komórkowego, dyktafonu i innych urządzeń telekomunikacyjnych bez zgody nauczyciela.
- Uczeń ma obowiązek odrobić zadaną pracę domową, ale sam decyduje, ile zadań dodatkowo powinien rozwiązać, by w zadowalającym stopniu osiągnąć dane umiejętności. Po ewentualne wskazówki może zgłosić się do nauczyciela.
- Uczeń ma prawo dwukrotnie w ciągu okresu zgłosić bez podania przyczyny nieprzygotowanie do zajęć (nie dotyczy to pisania zapowiedzianych wcześniej sprawdzianów). Uczeń ma obowiązek zgłosić nauczycielowi ten fakt na początku lekcji.
- Uczeń po dłuższej (minimum tygodniowej) usprawiedliwionej nieobecności w szkole ma prawo nie być oceniany przez tydzień ze znajomości bieżącego materiału, realizowanego na lekcji w czasie jego nieobecności.
- Ocena indywidualnej pracy ucznia dotyczy samodzielnie wykonanych przez ucznia zadań.
- Na zajęciach uczeń może otrzymywać plusy za aktywność (częste zgłaszanie się na zajęciach i udzielanie poprawnych odpowiedzi, rozwiązywanie na lekcji dodatkowych zadań). Za pięć plusów uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą.
- Oceny uczeń może poprawić w terminie ustalonym z nauczycielem.
- Ocena śródroczna i roczna ustalana jest na podstawie stopnia opanowania wiedzy i umiejętności określonych w podstawie programowej. Narzędziami pomocniczymi przy ustalaniu oceny są:
  - treści nauczania i szczegółowe wymagania edukacyjne,
  - ogólne kryteria ocen,
  - stopień zaangażowania i aktywność ucznia.
- Uczeń, który opuści ponad 50% zajęć może nie być klasyfikowany.
- Ocenę roczną uczeń może poprawić w terminie i trybie podanym w Statucie Szkoły.

II. Ogólne kryteria ocen

celujący - uczeń ma wiedzę znacznie wykraczającą poza wymagania podstawy programowej z matematyki w danej klasie, samodzielnie rozwija swoje zainteresowania, biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami, pomysłowo i oryginalnie rozwiązuje zadania nietypowe, bierze udział w konkursach matematycznych (olimpiadach) i odnosi w nich sukcesy

bardzo dobry - uczeń w pełni opanował materiał programowy, potrafi sprawnie rachować, samodzielnie rozwiązuje zadania i zdobywa wiedzę, zna definicje, twierdzenia i potrafi je stosować w zadaniach, posługuje się poprawnym językiem matematycznym, przeprowadza rozmaite rozumowania dedukcyjne

dobry - uczeń nie opanował w pełni wiadomości określonych w podstawie programowej, ale opanował je na poziomie przekraczającym wymagania podstawowe, poprawnie stosuje zdobyte wiadomości, samodzielnie rozwiązuje typowe zadania, wykazuje się znajomością i rozumieniem poznanych pojęć, twierdzeń i algorytmów, posługuje się językiem matematycznym, sprawnie rachuje, przeprowadza proste rozumowania dedukcyjne

dostateczny - uczeń opanował wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej na poziomie nie przekraczającym wymagań podstawowych, rozwiązuje zadania o średnim poziomie trudności, wykonuje proste obliczenia i przekształcenia matematyczne, stosuje poznane wzory i twierdzenia w rozwiązywaniu typowych ćwiczeń i zadań

dopuszczający - uczeń ma niewielkie braki w opanowaniu koniecznych wiadomości i umiejętności zawartych w podstawie programowej, ale nie uniemożliwia to dalszego zdobywania wiedzy, potrafi samodzielnie lub z niewielką pomocą nauczyciela wykonywać ćwiczenia i zadania o niewielkim stopniu trudności, zna i rozumie najprostsze pojęcia i algorytmy, operuje najprostszymi obiektami abstrakcyjnymi

niedostateczny - uczeń nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności, co uniemożliwia dalsze zdobywanie wiedzy z matematyki, popełnia rażące błędy w rachunkach, nie potrafi wykonać prostych ćwiczeń i zadań

III. Kryteria ocen - dowody

Uczeń otrzymuje ocenę **dostateczną**, jeśli:

- przeprowadza proste dowody dotyczące własności liczb
- przeprowadza proste dowody dotyczące nierówności
- przeprowadza proste dowody dotyczące własności figur płaskich

Uczeń otrzymuje ocenę **dobrą** lub **bardzo dobrą**, jeśli:

- przeprowadza trudniejsze dowody dotyczące własności liczb
- przeprowadza trudniejsze dowody dotyczące nierówności
- przeprowadza trudniejsze dowody dotyczące własności figur płaskich

Uczeń otrzymuje ocenę **celującą**, jeśli:

- przeprowadza dowody wymagające wiedzy opisanej na poziomie oceny celującej z innych działów (np. znajomości twierdzenia Talesa)

IV. Kryteria oceny – sprawdziany powtórzenie

Wymagania dotyczące powtarzanych wiadomości zostały opisane w przedmiotowym systemie oceniania dla poszczególnych klas. Sprawdziany będą obejmować następujące działy:

1. Liczby rzeczywiste
2. Wyrażenia algebraiczne
3. Równania i nierówności
4. Funkcje
5. Ciągi
6. Trygonometria
7. Planimetria
8. Geometria na płaszczyźnie kartezjańskiej

V. Formy kontroli i ocena pracy ucznia:

- prace klasowe i krótsze sprawdziany po każdym z działów, które są zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem. Ocena z poprawy jest wpisywana do dziennika niezależnie od jej wysokości. Uczeń, który z przyczyn usprawiedliwionych nie był na sprawdzianie ma obowiązek napisania go w terminie poprawy lub innym uzgodnionym z nauczycielem. Uczeń nieobecny na pracy klasowej bez usprawiedliwienia musi napisać ją na najbliższej lekcji, jeśli nauczyciel uzna to za konieczne, albo w terminie poprawy, albo w innym wskazanym przez nauczyciela terminie.
- sprawdziany powtórzeniowe w klasie III
- kartkówki zapowiadane lub nie z małej partii materiału (na bieżąco)
- testy diagnostyczne, formatywne - test diagnostyczny przeprowadzany jest we wrześniu w klasie pierwszej tzw. „klasówka po gimnazjum”, testy formatywne cyklicznie badające przyrost wiedzy i umiejętności uczniów oceniane są zgodnie z kryteriami dla prac pisemnych
- odpowiedzi ustne (na bieżąco)
- ustne powtórzenia wiadomości po każdym z działów
- praca i aktywność na lekcji (na bieżąco)
- prace domowe i przygotowanie do zajęć (na bieżąco)
- udział i osiągnięcia w konkursach matematycznych
- samodzielnie przygotowane referaty i inne prace, np. prezentacje i programy komputerowe
- prace długoterminowe (maksimum jedna w semestrze)

VI. Procentowy rozkład punktów na poszczególne oceny z prac pisemnych

Procent maksymalnej liczby punktów możliwych do zdobycia	Ocena
mniej niż 40%	ndst
40% - 49%	dop
50% - 74%	dst
75% - 90%	db
91% - 99%	bdb
100% + zadanie dodatkowe (ewentualnie)	cel

VII. Wymagania szczegółowe

Oznaczenia:

K – wymagania konieczne (na ocenę dopuszczającą), P – wymagania podstawowe (na ocenę dostateczną), R – wymagania rozszerzające (na ocenę dobrą), D – wymagania dopełniające (na ocenę bardzo dobrą), W – wymagania wykraczające (na ocenę celującą)

Temat lekcji	Zakres treści	Osiągnięcia ucznia	Poziom wymagań
1. RACHUNEK PRAWDOPODOBIENSTWA			
1. Reguła mnożenia	<ul style="list-style-type: none"> – reguła mnożenia – ilustracja zbioru wyników doświadczenia za pomocą drzewa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wypisuje wyniki danego doświadczenia – stosuje regułę mnożenia do wyznaczenia liczby wyników doświadczenia spełniających dany warunek – przedstawia drzewo ilustrujące zbiór wyników danego doświadczenia 	<p>K</p> <p>K</p> <p>K</p>
2. Reguła dodawania	<ul style="list-style-type: none"> – reguła dodawania 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – stosuje regułę dodawania do wyznaczenia liczby wyników doświadczenia spełniających dany warunek – wykorzystuje podstawowe pojęcia kombinatoryki do rozwiązywania zadań – zlicza obiekty w prostych sytuacjach kombinatorycznych 	<p>K</p> <p>P</p> <p>K</p>
3. Zdarzenia losowe	<ul style="list-style-type: none"> – pojęcie zdarzenia elementarnego – pojęcie przestrzeni zdarzeń elementarnych – pojęcie zdarzenia losowego – wyniki sprzyjające zdarzeniu losowemu – zdarzenie pewne, zdarzenie niemożliwe – suma, iloczyn i różnica zdarzeń losowych – zdarzenia wykluczające się – zdarzenie przeciwne 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa przestrzeń zdarzeń elementarnych – podaje wyniki sprzyjające danemu zdarzeniu losowemu – określa zdarzenie niemożliwe i zdarzenie pewne – wyznacza sumę, iloczyn i różnicę zdarzeń losowych – wypisuje pary zdarzeń przeciwnych i pary zdarzeń wykluczających się 	<p>K</p> <p>K</p> <p>K</p> <p>P</p> <p>R</p>

Temat lekcji	Zakres treści	Osiągnięcia ucznia	Poziom wymagań
4. Prawdopodobieństwo klasyczne	<ul style="list-style-type: none"> – pojęcie prawdopodobieństwa – klasyczna definicja prawdopodobieństwa 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> – oblicza prawdopodobieństwa zdarzeń losowych, stosując definicję klasyczną prawdopodobieństwa – stosuje regułę mnożenia, regułę dodawania do obliczania prawdopodobieństw zdarzeń 	K R
5. Własności prawdopodobieństwa	<ul style="list-style-type: none"> – własności prawdopodobieństwa 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> – oblicza prawdopodobieństwo zdarzenia przeciwnego – stosuje twierdzenie o prawdopodobieństwie sumy zdarzeń – sprawdza, czy zdarzenia się wykluczają – stosuje własności prawdopodobieństwa w dowodach twierdzeń 	K P R D
2. STATYSTYKA			
1. Średnia arytmetyczna	<ul style="list-style-type: none"> – pojęcie średniej arytmetycznej 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> – oblicza średnią arytmetyczną zestawu danych – oblicza średnią arytmetyczną danych przedstawionych na diagramach lub pogrupowanych na inne sposoby – wykorzystuje średnią arytmetyczną do rozwiązywania zadań 	K P R
2. Mediana i dominanta	<ul style="list-style-type: none"> – pojęcie mediany – pojęcie dominanty 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> – wyznacza medianę i dominantę zestawu danych – wyznacza medianę i dominantę danych przedstawionych na diagramach lub pogrupowanych na inne sposoby – wykorzystuje medianę i dominantę do rozwiązywania zadań 	K P R

Temat lekcji	Zakres treści	Osiągnięcia ucznia	Poziom wymagań
3. Odchylenie standardowe	<ul style="list-style-type: none"> – pojęcie wariancji – pojęcie odchylenia standardowego – pojęcie rozstępu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – oblicza wariancję i odchylenie standardowe zestawu danych – oblicza wariancję i odchylenie standardowe zestawu danych przedstawionych na różne sposoby 	<p>P</p> <p>R</p>
4. Średnia ważona	<ul style="list-style-type: none"> – pojęcie średniej ważonej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – oblicza średnią ważoną zestawu liczb z podanymi wagami – stosuje średnią ważoną do rozwiązywania zadań 	<p>K</p> <p>R</p>

Temat lekcji	Zakres treści	Osiągnięcia ucznia	Poziom wymagań
3. STEREOMETRIA			
1. Proste i płaszczyzny w przestrzeni	<ul style="list-style-type: none"> – wzajemne położenie dwóch płaszczyzn – wzajemne położenie dwóch prostych – prostopadłość prostych w przestrzeni – wzajemne położenie prostej i płaszczyzny – rzut prostokątny 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje w wielościanie proste prostopadłe, równoległe i skośne – wskazuje w wielościanie rzut prostokątny danego odcinka na daną płaszczyznę – przeprowadza wnioski dotyczące położenia prostych w przestrzeni 	<p>K</p> <p>K</p> <p>R</p>
2. Graniastosłupy	<ul style="list-style-type: none"> – pojęcia graniastosłupa prostego i graniastosłupa pochyłego – powierzchnia boczna, wysokość graniastosłupa – pojęcie prostopadłościanu – pojęcie graniastosłupa prawidłowego – pole powierzchni całkowitej graniastosłupa – siatki sześciangu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa liczby ścian, wierzchołków i krawędzi graniastosłupa – sprawdza, czy istnieje graniastosłup o danej liczbie ścian, krawędzi, wierzchołków – wskazuje elementy charakterystyczne graniastosłupa – oblicza pole powierzchni bocznej i całkowitej graniastosłupa prostego – rysuje siatkę graniastosłupa prostego, mając dany jej fragment 	<p>K</p> <p>P</p> <p>K</p> <p>K</p> <p>K</p>
3. Odcinki w graniastosłupach	<ul style="list-style-type: none"> – pojęcie przekątnej graniastosłupa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – oblicza długości przekątnych graniastosłupa prostego – stosuje funkcje trygonometryczne do obliczania pola powierzchni graniastosłupa – uzasadnia prawdziwość wzorów dotyczących przekątnych graniastosłupów 	<p>K</p> <p>P</p> <p>D</p>
4. Objętość graniastosłupa	<ul style="list-style-type: none"> – wzór na objętość graniastosłupa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – oblicza objętość graniastosłupa prostego – rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności dotyczące graniastosłupów 	<p>K</p> <p>D</p>

Temat lekcji	Zakres treści	Osiągnięcia ucznia	Poziom wymagań
5. Ostrosłupy	<ul style="list-style-type: none"> – pojęcie ostrosłupa prostego – pojęcie ostrosłupa prawidłowego – pojęcia wysokości ostrosłupa i kąta płaskiego przy wierzchołku – pojęcie czworościanu foremnego – pole powierzchni ostrosłupa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa liczby ścian, wierzchołków i krawędzi ostrosłupa – wskazuje elementy charakterystyczne ostrosłupa – oblicza pole powierzchni ostrosłupa, mając daną jego siatkę – rysuje siatkę ostrosłupa prostego, mając dany jej fragment – oblicza pole powierzchni bocznej i całkowitej ostrosłupa – stosuje funkcje trygonometryczne do obliczania pola powierzchni ostrosłupa 	<p style="text-align: center;">K</p> <p style="text-align: center;">K</p> <p style="text-align: center;">K</p> <p style="text-align: center;">P</p> <p style="text-align: center;">K</p> <p style="text-align: center;">P</p>
6. Objętość ostrosłupa	<ul style="list-style-type: none"> – wzór na objętość ostrosłupa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – oblicza objętość ostrosłupa prawidłowego – stosuje funkcje trygonometryczne do obliczania objętości ostrosłupa – rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności dotyczące ostrosłupów 	<p style="text-align: center;">K</p> <p style="text-align: center;">P</p> <p style="text-align: center;">D</p>
7. Kąt między prostą a płaszczyzną	<ul style="list-style-type: none"> – pojęcie kąta między prostą a płaszczyzną 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje i wyznacza kąty między odcinkami graniastosłupa a płaszczyzną jego podstawy lub ścianą boczną – wskazuje i wyznacza kąty między odcinkami ostrosłupa a płaszczyzną jego podstawy – rozwiązuje zadania dotyczące miary kąta między prostą a płaszczyzną 	<p style="text-align: center;">K</p> <p style="text-align: center;">K</p> <p style="text-align: center;">P</p>

Temat lekcji	Zakres treści	Osiągnięcia ucznia	Poziom wymagań
8. Kąt dwuścienny	<ul style="list-style-type: none"> – pojęcie kąta dwuściennego – miara kąta dwuściennego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje kąt między sąsiednimi ścianami wielościanów – wyznacza kąt między sąsiednimi ścianami wielościanów – rozwiązuje zadania dotyczące miary kąta dwuściennego 	<p>K</p> <p>D</p> <p>D</p>
9. Przekroje prostopadłościanów	<ul style="list-style-type: none"> – pojęcie przekroju prostopadłościanu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje przekroje prostopadłościanu – oblicza pole danego przekroju – rozwiązuje zadania dotyczące przekrojów prostopadłościanu 	<p>K</p> <p>P</p> <p>R</p>
10. Walec	<ul style="list-style-type: none"> – pojęcie walca – pojęcia podstawy walca, wysokości oraz tworzącej – wzór na pole powierzchni całkowitej walca – pojęcie przekroju osiowego walca – wzór na objętość walca 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje elementy charakterystyczne walca – zaznacza przekrój osiowy walca – oblicza pole powierzchni całkowitej walca – oblicza objętość walca – stosuje funkcje trygonometryczne do obliczania pola powierzchni, pola przekroju osiowego i objętości walca, kąta nachylenia tworzącej do podstawy – rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności dotyczące walca 	<p>K</p> <p>K</p> <p>K</p> <p>K</p> <p>P</p> <p>D</p>

Temat lekcji	Zakres treści	Osiągnięcia ucznia	Poziom wymagań
11. Stożek	<ul style="list-style-type: none"> – pojęcie stożka – pojęcia podstawy stożka, wierzchołka, wysokości oraz tworzącej – wzór na pole powierzchni całkowitej stożka – pojęcia przekroju osiowego stożka oraz kąta rozwarcia – wzór na objętość stożka 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje elementy charakterystyczne stożka – zaznacza przekrój osiowy i kąt rozwarcia stożka – oblicza pole powierzchni całkowitej stożka – oblicza objętość stożka – rozwiązuje zadania dotyczące rozwinięcia powierzchni bocznej stożka – stosuje funkcje trygonometryczne do obliczania pola powierzchni, pola przekroju osiowego i objętości stożka, wyznaczania kąta rozwarcia stożka, kąta nachylenia tworzącej do podstawy – rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności dotyczące stożka 	<p style="text-align: center;">K K K K P P D</p>
12. Kula	<ul style="list-style-type: none"> – pojęcia kuli i sfery – przekroje kuli, koło wielkie – pojęcie stycznej do kuli – wzór na pole powierzchni kuli – wzór na objętość kuli 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje elementy charakterystyczne kuli – oblicza pole powierzchni kuli i jej objętość – stosuje funkcje trygonometryczne do obliczania pola powierzchni i objętości – rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności dotyczące kuli 	<p style="text-align: center;">K K P D</p>
4. PRZYKŁADY DOWODÓW W MATEMATYCE			
1. Dowody w algebrze	<ul style="list-style-type: none"> – twierdzenia dotyczące własności liczb – twierdzenia dotyczące wyrażeń algebraicznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dowodzi własności liczb – dowodzi prawdziwości nierówności 	<p style="text-align: center;">P–D P–D</p>

Temat lekcji	Zakres treści	Osiągnięcia ucznia	Poziom wymagań
2. Dowody w geometrii	<ul style="list-style-type: none"> – twierdzenia dotyczące własności figur płaskich – twierdzenie o dwusiecznej kąta w trójkącie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dowodzi własności figur płaskich – wykorzystuje własności figur płaskich do dowodzenia twierdzeń – przeprowadza dowody wymagające wiedzy opisanej na poziomie (W) w innych działach (np. twierdzenie Talesa) 	<p>P-D</p> <p>P-D</p> <p>W</p>
5. POWTÓRZENIE PRZED MATURĄ			